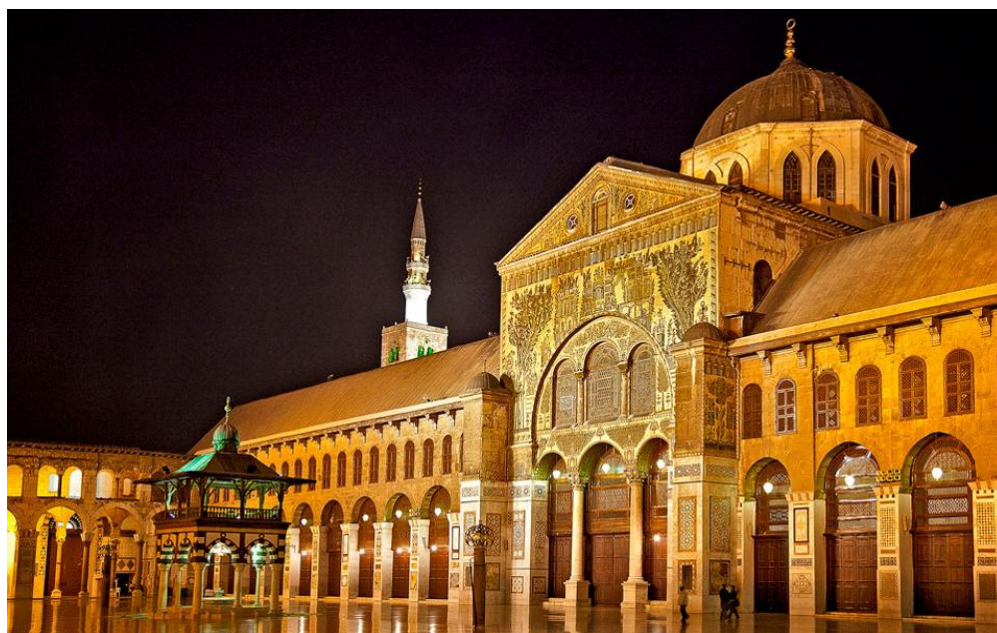

Η Συρία πριν από τον όλεθρο και το ISIS

ΓΙΩΤΑ ΜΥΡΤΣΙΩΤΗ

Λάμψη άλλων, περασμένων καλύτερων εποχών: το επιβλητικό Μεγάλο Τζαμί της Δαμασκού.

Στο Ζντέιντε, τη «συνοικία των μητροπόλεων» πέντε διαφορετικών δογμάτων, ο μητροπολίτης Χαλεπίου Παύλος, σκυμμένος, πλένει τα πόδια παιδιών της χορωδίας. Πιστοί εκκλησιάζονται σε φωτισμένες Ορθόδοξες και Αρμενικές εκκλησίες, σε τζαμιά. Προσκυνητές ανηφορίζουν στα καστρομονάστηρα του Ιουστινιανού. Η ατελείωτη Κιονοστοιχία της Παλμύρας λουσμένη στο χρυσαφένιο πρωινό φως απογειώνει τη φαντασμαγορική «νύφη της ερήμου». Ολόρθη και η Μεγάλη Κιονοστοιχία στην ελληνιστική παραποτάμια πολιτεία των Σελευκιδών, την Πέλλα των Μακεδόνων, Απάμεια. Σύροι –ανυποψίαστοι ακόμη της επερχόμενης καταστροφής– ποζάρουν στα μεσαιωνικά κτίσματα της συριακής Φιλιππούπολης / Σάχμπα με τις ελληνικές επιγραφές.

Η Συρία του 1999 και του 2009, που απλώνεται μπροστά μας, φαντάζει πολύ μακρινή. Ένας άλλος τόπος, σε μια άλλη εποχή, όταν ο σεβασμός του άλλου ήταν ο κώδικας που γνώριζε καλά, από αιώνων, η Γηραιά Ανατολή. Όταν όλα κυλούσαν με ρυθμούς, παραδόσεις, συνήθειες μεταφερόμενες από γενιά σε γενιά, σε έναν κόσμο ευγενικό, βαθιά πολιτισμένο και ιδιαίτερα οικείο στην ιστορική μνήμη του ελληνισμού. Αυτόν τον χρόνο πάγωσε σε χιλιάδες φωτογραφίες ο φακός του Θεόφιλου Προδρόμου, λίγο πριν η χώρα βυθιστεί στον όλεθρο, για να μας τον μεταφέρει με κείμενα και επιμέλεια της ιστορικού Μαριάννας Κορομηλά, το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης και το Αρχείο της Πολιτιστικής Εταιρείας Πανόραμα, σε έντεκα χώρους της Βίλας Καπαντζή Θεσσαλονίκης, στην έκθεση «Χαίρε, ω φιλότατη Συρία!» (έως τις 17/5).

Ίσως αναρωτηθούν πολλοί αν ταιριάζει με τη ζοφερή πραγματικότητα ένα πολιτιστικό οδοιπορικό στη Συρία, παρατηρεί η κ. Κορομηλά, την ώρα που αρχαιολογικοί χώροι και μνημεία καταστρέφονται, μουσεία λεηλατούνται, θησαυροί πουλιούνται, κάστρα βομβαρδίζονται, μεσαιωνικές αγορές και αρχαίοι ναοί ανατινάζονται, ληστρικές ομάδες χτυπούν πανάρχαια μοναστήρια, στρατιωτικά οχήματα κινούνται ανάμεσα σε μεγαλοπρεπείς κιονοστοιχίες της εποχής του Αδριανού, το ένα τρίτο της χώρας έχει κατακτηθεί από το λεγόμενο «Χαλιφάτο», οι νεκροί είναι χιλιάδες, οι πρόσφυγες ξεπερνούν τα επτά-οκτώ εκατομμύρια, οι συνθήκες ζωής, οι διώξεις και –εσχάτως– οι τραγωδίες στη Μεσόγειο, προκαλούν μόνο φρίκη.

Αλλά αυτήν ακριβώς την ώρα έχει νόημα ένα «ταξίδι» πολιτιστικής μνήμης στην κοντινή Ανατολή, σε μια από τις αρχαιότερες χώρες με ιστορία 7.000 χρόνων, «σ' έναν κόσμο οριστικά χαμένο», όπου το «μέγεθος της τραγωδίας αποκτά τις ασύλληπτες διαστάσεις του μπροστά στα πολιτιστικά της και μόνο μεγέθη». Εξαιρετική αφηγήτρια και χαρισματική ξεναγός η Μαριάννα Κορομηλά, γνωρίζει πέτρα πέτρα τα μνημεία της Συρίας, τον λαό της, τη βαθιά της ιστορία, ποτισμένη από τον χιλιόχρονο ελληνιστικό, ελληνορωμαϊκό και βυζαντινό πολιτισμό (333 π.Χ. - 636 μ.Χ.) που τον σεβάστηκαν οι κατακτητές. Αυτήν την ελληνιστικότερη περιοχή στον κόσμο θέλουμε να αναδείξουμε και να θυμίσουμε ότι οι Άραβες ένιωσαν αυτόν τον τόπο ως κληρονόμοι μιας χιλιόχρονης ελληνιστικής μέσης Ανατολής, μας έλεγε, διορθώνοντας τον Χρόνο «Είναι» ή «Ήταν» σε μνημεία όπως στη σκεπαστή μεσαιωνική Χαλεπινή αγορά του 16ου αιώνα που δεν υπάρχει πια ή τον πυργόσχημο μιναρέ του 1190 που ανατινάχθηκε στις 24 Απριλίου του 2013.

Γι' αυτούς και για άλλους 290 χώρους ή μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς που έχουν καταστραφεί από τον εμφύλιο «που διόλου εμφύλιος δεν είναι», το «ταξίδι» στη Συρία –«ένας χαιρετισμός και ένας αποχαιρετισμός ταυτόχρονα»– αποκτά άλλη διάσταση «για να μη χάσουμε τη Συρία από τα μάτια μας». Για το χριστιανορθόδοξο κομμάτι της Ανατολής που «τώρα πια είναι το τέλος του». Για την Κοίλη Συρία - στην εύφορη κοιλάδα του Ποταμού Ορόντη. Για τη βορειοανατολική Συρία, τώρα κατελημμένη από το ISIS. Για το παλαίφατο Πατριαρχείο Αντιοχείας από αιώνες τώρα στη Δαμασκό και το Χαλέπι όπου οι εναπομείναντες Χριστιανοί (περίπου 25%) φυλάττουν Θερμοπύλες. Για τη Χάμα με τους 17 σωζόμενους υδροτροχούς, το Κάστρο των Ιπποτών, την προϊστορική Ουγκαρίτ, τους Σελευκίδες και τους Ομεγιάδες. Για τον Ρωμανό τον Μελωδό, τον Εφραίμ τον Σύρο, τον Ιωάννη Δαμασκηνό, τον Συμεών Στυλίτη. Για τα ελληνιστικά ψηφιδωτά, τα δεκάδες ακατοίκητα βυζαντινά χωριά και τις παραδεισένιες αυλές στα πλούσια γέρικα αστικά Δαμασκηνά σπίτια. Για τον τόσο επίκαιρο αποχαιρετισμό του Ηράκλειου καθώς έχανε την Ανατολή (636): «Χαίρε, ω φιλάτη Συρία! Τι όμορφη χώρα για τον εχθρό!».

- Το άρθρο συνοδεύεται από πέντε φωτογραφίες του Θεόφιλου Προδρόμου
- Link: <http://www.kathimerini.gr/813466/article/ta3idia/me-afomh/h-syria-prin-apo-ton-ole8ro-kai-to-isis>